

Διοίκηση Λειτουργιών

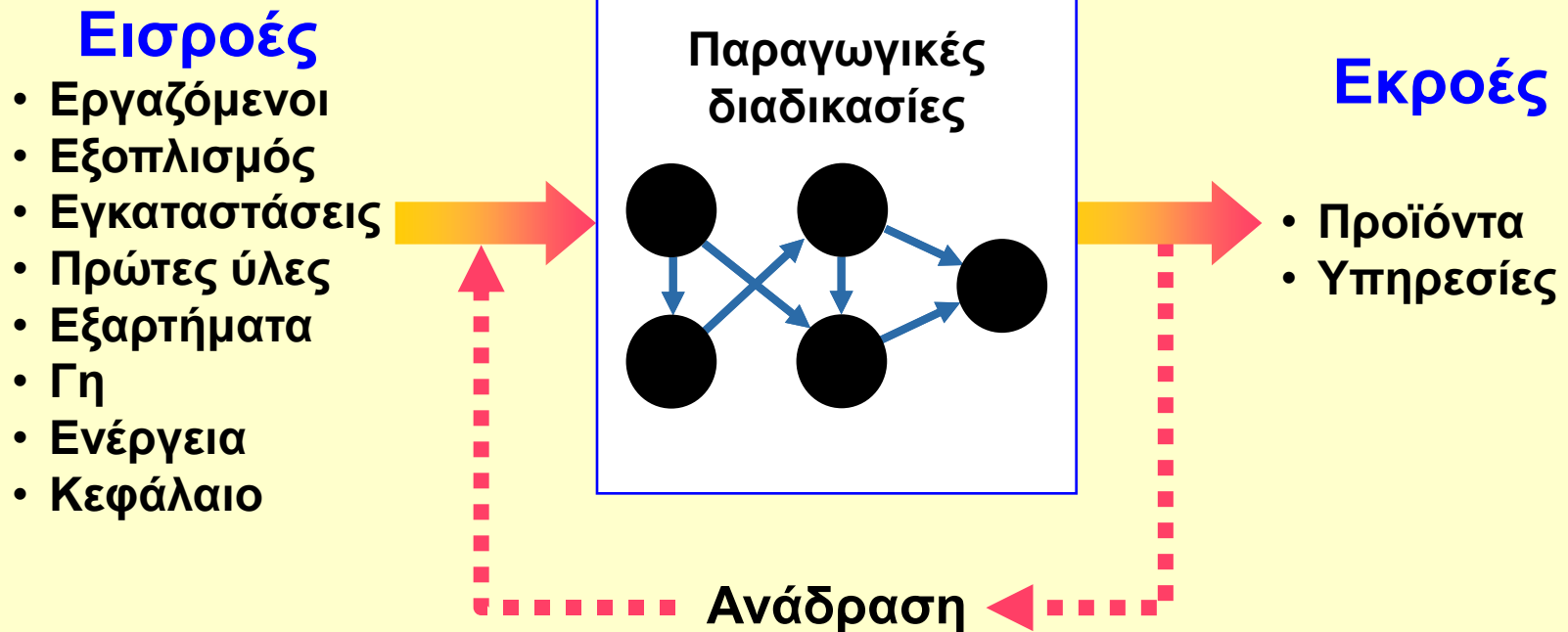
3. Σχεδιασμός και Ανάλυση Παραγωγικών Διαδικασιών

Θεματολογία

- Στρατηγικές βιομηχανικών διαδικασιών
- Διαδικασίες υπηρεσιών
- Ανάλυση νεκρού σημείου και εφαρμογή στην επιλογή διαδικασιών

Ορισμός Παραγωγικής Διαδικασίας

- Μια παραγωγική διαδικασία περιλαμβάνει όλα εκείνα τα διαδοχικά βήματα επεξεργασίας που πρέπει να υλοποιηθούν ώστε να μετασχηματιστούν οι παραγωγικοί πόροι σε προϊόντα ή υπηρεσίες.

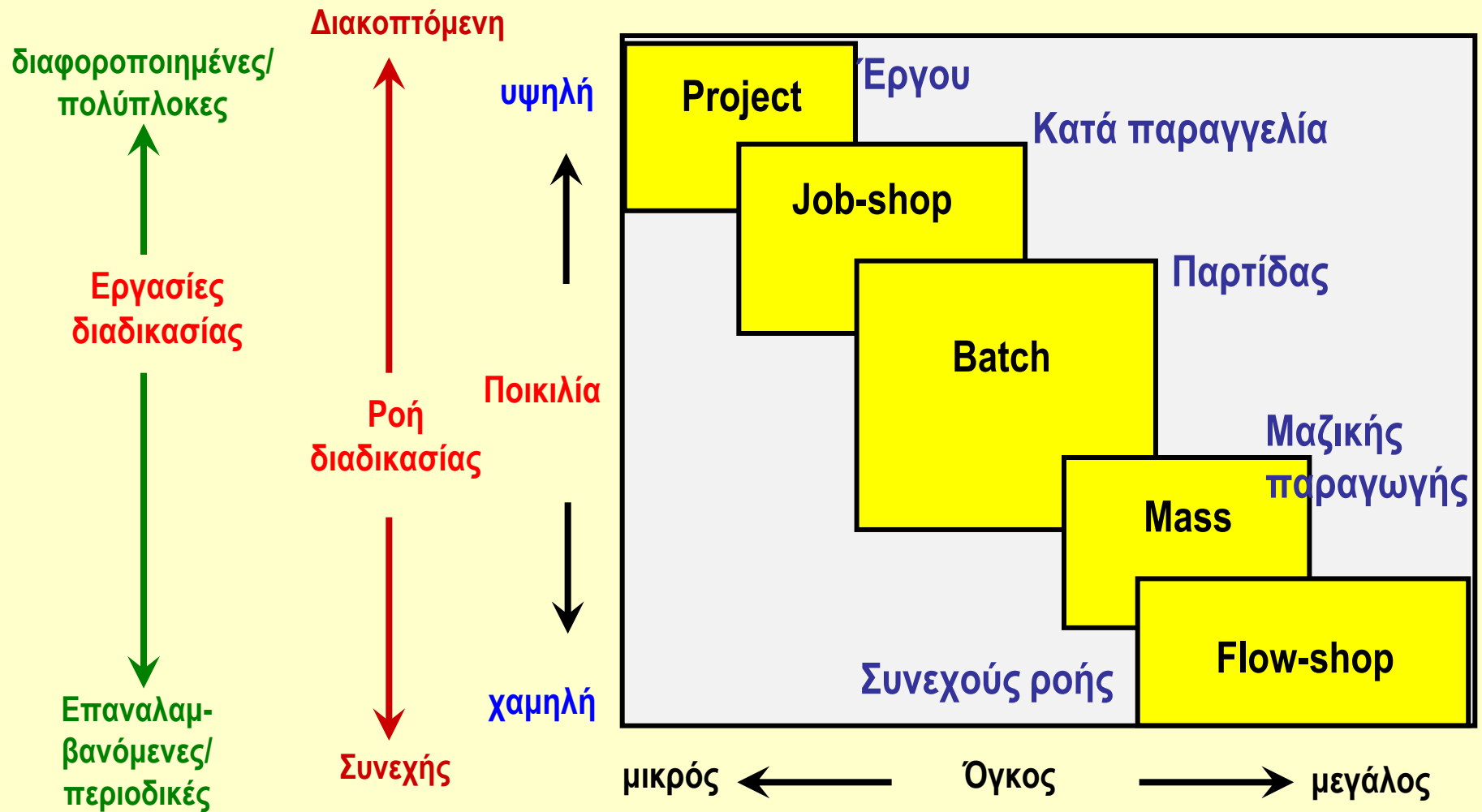
Σχεδιασμός Παραγωγικών Διαδικασιών

- Ο προσδιορισμός μιας παραγωγικής διαδικασίας απαιτεί τον καθορισμό χαρακτηριστικών όπως:
  1. Η παραγωγική **δυναμικότητα** της διαδικασίας
  2. Το **είδος** της παραγωγικής διαδικασίας
  3. Η **απόδοση** της
  4. Η **ευελιξία προσαρμογής** της σε διαφορετικές προδιαγραφές για διαφορετικά προϊόντα

Σχεδιασμός Παραγωγικών Διαδικασιών

- Υπάρχουν διάφοροι “**τύποι**” **διαδικασιών** οι οποίοι ορίζονται με βάση **τον όγκο** (ποσότητα) και **την ποικιλία** των ειδών που παράγουν.
- Αλλά και άλλα χαρακτηριστικά όπως **η ροή** της διαδικασίας μέσα στο σύστημα
- Οι διαδικασίες **έχουν ονόματα** ανάλογα με το αν παράγουν υλικά αγαθά ή υπηρεσίες

Τύποι βιομηχανικών διαδικασιών

Διαδικασίες Παραγωγής Έργου

- Η παραγωγή αφορά συνήθως ένα προϊόν (έργο) μεγάλου μεγέθους και μεγάλης αξίας που προορίζεται για ένα πελάτη.
- Ο παραγωγικός εξοπλισμός διατάσσεται γύρω από το προϊόν και έχει συνήθως μικρό βαθμό αυτοματοποίησης.
- Ορίζονται χρόνοι έναρξης και ολοκλήρωσης κάθε δραστηριότητας του έργου, στόχοι κόστους και ποιότητας

Διαδικασίες Παραγωγής Έργου

- Η πιο μεγάλη για έ
- Ο πιο προϊ αυτο
- Ορίζ δρασ ποιό

Διαδικασίες κατά παραγγελία (job-shop)

- Γνωστή κι ως **διακοπτόμενη παραγωγή** ή **παραγωγή εστιασμένη στη διαδικασία (process-focus)**.
- **Μεγάλος αριθμός παρτίδων** με σχετικά **μικρές ποσότητες** ανά παρτίδα. Προδιαγραφές που ορίζονται από τον πελάτη
- Η **ροή του προϊόντος** διαφέρει ανάλογα με την παραγγελία
- Ο **εξοπλισμός** οργανώνεται ώστε να προσφέρει λειτουργικότητα με ομαδοποίηση ομοειδών μηχανών.
- **Χαμηλός αυτοματισμός**. Χρήση ειδικευμένου προσωπικού

Job-shop

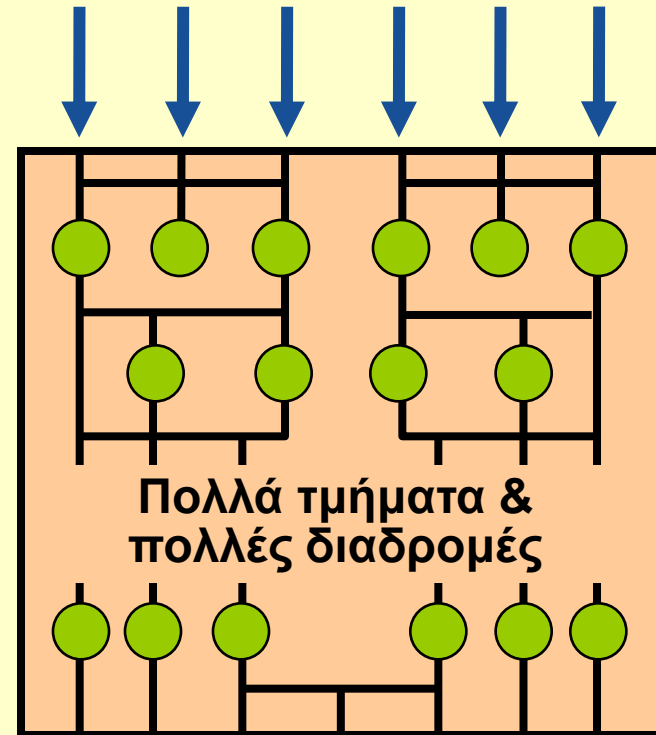

(χαμηλός όγκος, ψηλή
ποικιλία, διακοπτόμενες
διαδικασίες)

Διαδικασίες σε νοσοκομείο

Πολλές εισοδοι

(χειρουργεία, ασθενείς,
μεταφορές νεογνών, επείγοντα
περιστατικά)

Πολλές διαφορετικές έξοδοι
(εξιτήρια ασθενών)

Job-shop

- Το 75% της συνολικής παγκόσμιας παραγωγής σχετίζεται με την παραγωγή χαμηλού όγκου, μεγάλης ποικιλίας ειδών προϊόντων.
- Όμοιος εξοπλισμός και λειτουργίες **ομαδοποιούνται**
- Τυπικό παράδειγμα job-shop είναι τα **νοσοκομεία** όπου οι λειτουργικές περιοχές είναι καλά διαχωρισμένες π.χ. αίθουσες τοκετού, αίθουσες πρώτων βοηθειών, επείγοντα.
- Σε μια **επιχείρηση** μπορεί να είναι δραστηριότητες όπως πληρωμές λογαριασμών, πωλήσεις, μισθοδοσία, πρωτόκολλο
- Σε ένα **εστιατόριο** μπορεί να είναι το bar, η κουζίνα, η πισίνα
- Σε ένα **μηχανουργείο** όλοι οι τόρνοι μαζί, όλα τα τρυπάνια μαζί. Ο εργασίες παραγωγής μεταφέρονται από περιοχή σε περιοχή ανάλογα με την απαιτούμενη επεξεργασία.

Διαδικασίες παρτίδας (batch shop)

- Παραγωγή μικρών παρτίδων ομοίων προϊόντων από τον ίδιο εξοπλισμό.
- Παραδείγματα: Οι εκδοτικές επιχειρήσεις (εφημερίδων, περιοδικών, βιβλίων), οι φαρμακοβιομηχανίες, βιομηχανίες σοκολάτας, παγωτών, οι βιομηχανίες ενδυμάτων κ.ά.
- Πλεονεκτήματα: Επιλογή παραγωγής παρτίδων που έχουν ζήτηση, αξιοποίηση δυναμικότητας, περιορισμός αποθεμάτων.

Διαδικασίες μαζικής παραγωγής (mass production)

- Η παραγωγή εξειδικεύεται σε περιορισμένο αριθμό τυποποιημένων προϊόντων που παράγονται σε αντίστοιχες γραμμές παραγωγής (συνήθως **γραμμές συναρμολόγησης**) και προορίζονται για ευρεία κατανάλωση.
- Η ροή του προϊόντος είναι η ίδια για κάθε κομμάτι.
- Ο παραγωγικός εξοπλισμός οργανώνεται σε γραμμική διάταξη είναι ειδικής χρήσης και έχει μεγάλο βαθμό αυτοματοποίησης.
- Χαρακτηρίζεται από τμήματα εξαρτημάτων και κομματιών που κατασκευάστηκαν σε προηγούμενα στάδια.
- Παραδείγματα: Βιομηχανίες αυτοκινήτων, μοτοσικλετών, ηλεκτρονικών συσκευών, οικιακών συσκευών κ.ά.

Mass production

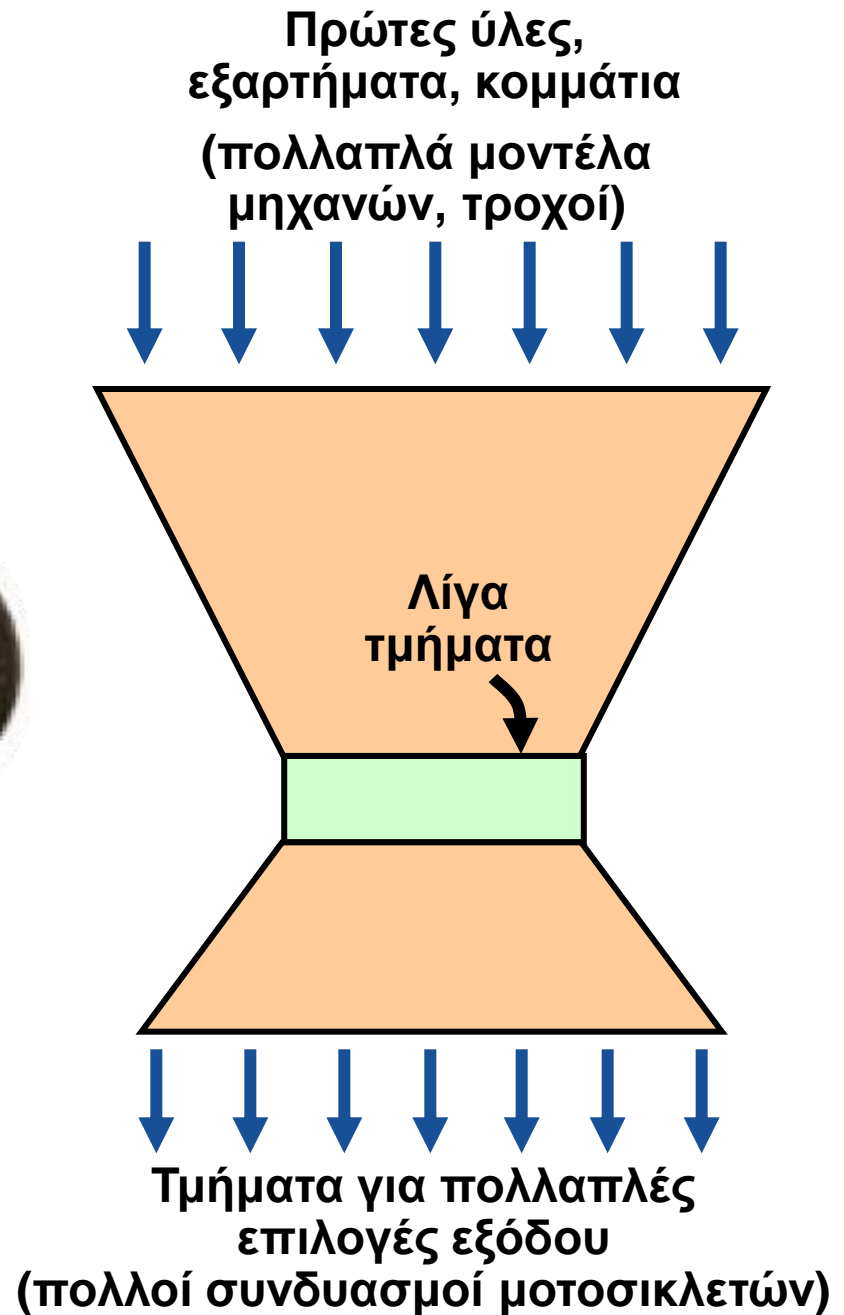

Harley Davidson

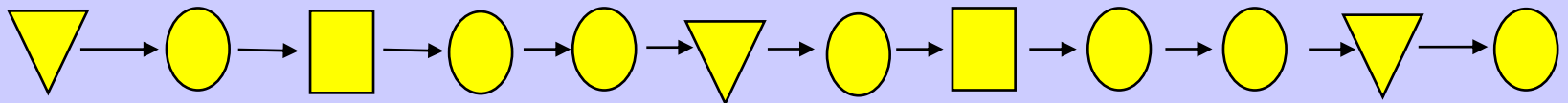

Πηγή: Heizer and Render, *Prentice Hall Publ.*, 2011 .

Μαζική παραγωγή – διαδικασία πακεταρίσματος

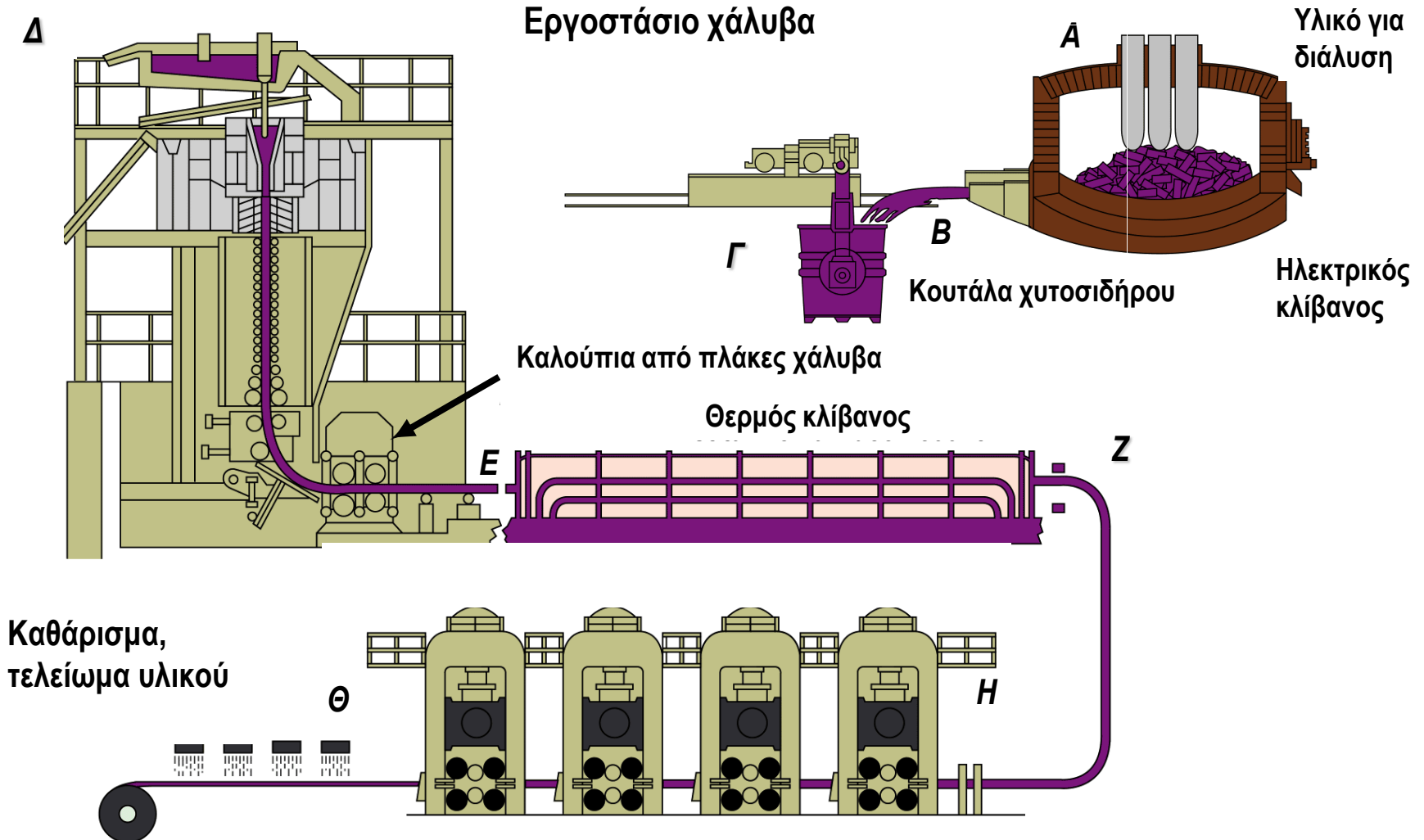

Διαδικασίες συνεχούς ροής (flow-shop)

- Γνωστές κι ως **διαδικασίες εστιασμένες στο προϊόν**.
- Συστήματα για την παραγωγή **υγρών, αερίων**, ή προϊόντων σε **μορφή σκόνης**. Π.χ. βιομηχανίες πετροχημικών, θερμοπλαστικών, διυλιστήρια αργού πετρελαίου, τσιμεντοβιομηχανίες, χαλυβουργεία.
- Η παραγωγική διαδικασία οργανώνεται με βάση τα προοδευτικά βήματα κατασκευής του προϊόντος. Ακολουθεί **γραμμική δομή** και παράγεται ένα προϊόν της ίδιας οικογένειας, π.χ. **κηροζίνη, βενζίνη** διαφόρων τύπων, **μαζούτ, άσφαλτος, ορυκτέλαιο** κλπ.
- **Μεγάλος αυτοματισμός**, μεγάλο κόστος αρχικής εγκατάστασης, απαίτηση για **μεγάλα αποθέματα πρώτων υλών**, χαμηλή ελαστικότητα αναπροσαρμογής της μορφής παραγωγής στις αλλαγές της ζήτησης.

Ροή της παραγωγής σε μια χαλυβουργεία (flow-shop).

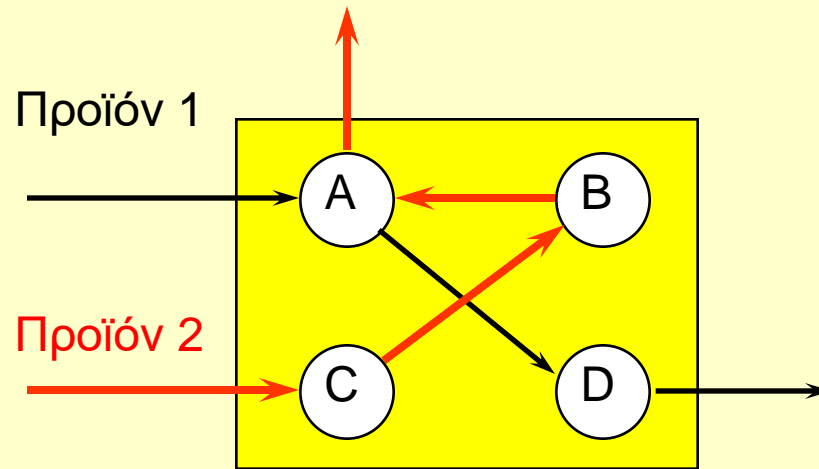

Οι πιο δημοφιλείς βιομηχανικές διαδικασίες

Διάκριση με βάση τη ροή εντός
του συστήματος παραγωγής

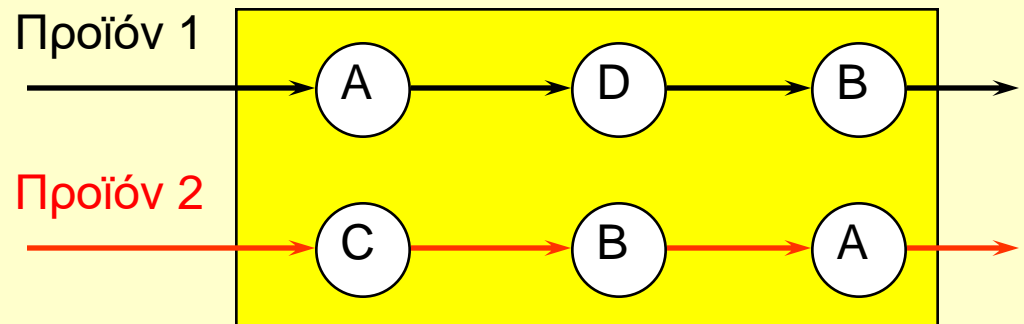
Διάκριση με βάση την ροή. Δύο βασικές παραγωγικές διαδικασίες

- Εστιασμένες στη διαδικασία (**job-shop**):

○ = στάδια παραγωγής

- Εστιασμένες στο προϊόν (**flow-shop**):

Σύνοψη Παραγωγικής διαδικασίας

Job-shop

(διακοπτόμενη παραγωγή)

Επαναληπτικότητα

(μαζική παραγωγή)

Flow-shop

(συνεχής διαδικασία)

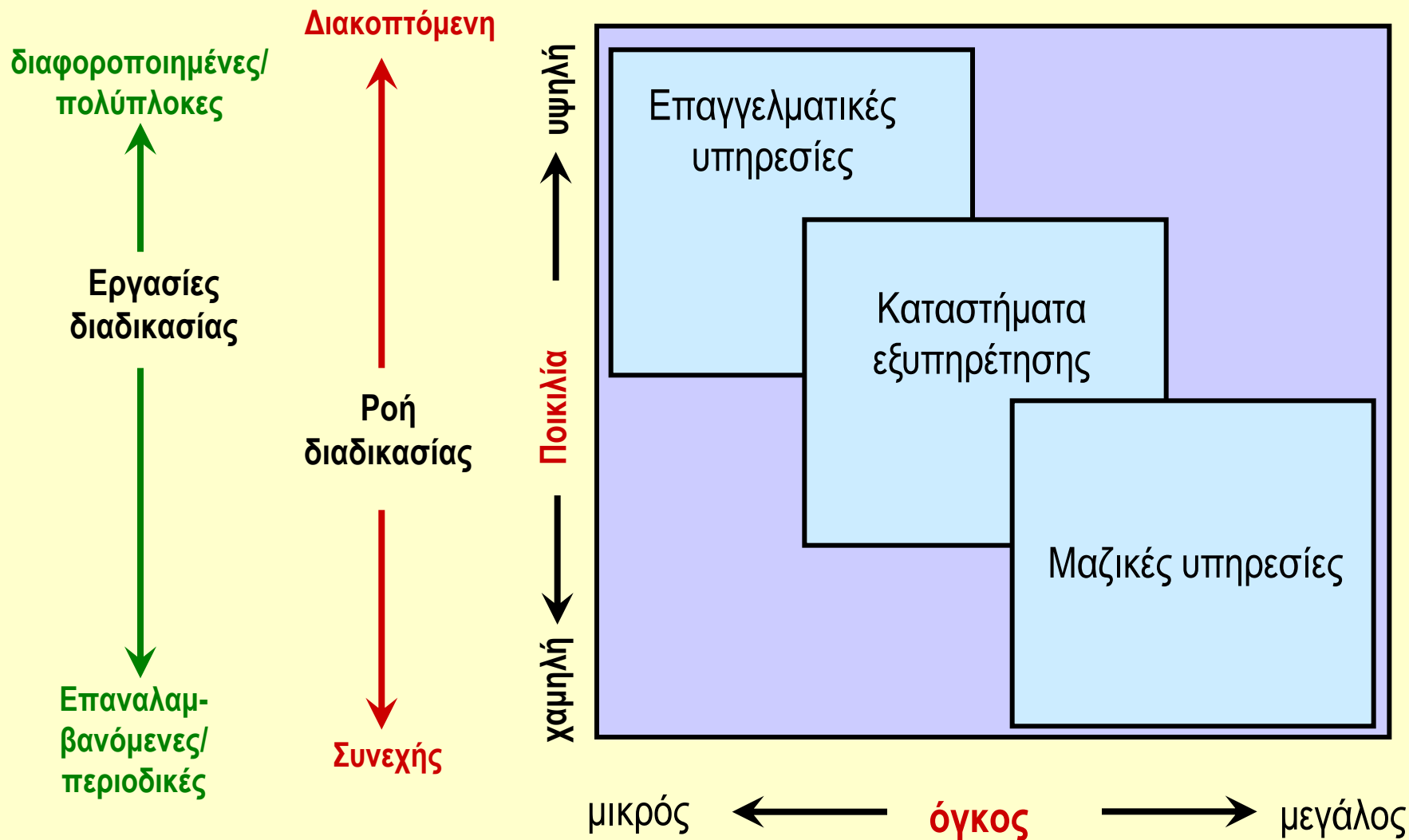
Μεγάλη ποικιλία, μικρός όγκος
Μικρή χρησιμοποίηση
(5% - 25%)
Εξοπλισμός γενικού σκοπού

Τμηματοποίηση
Ευέλικτος
εξοπλισμός

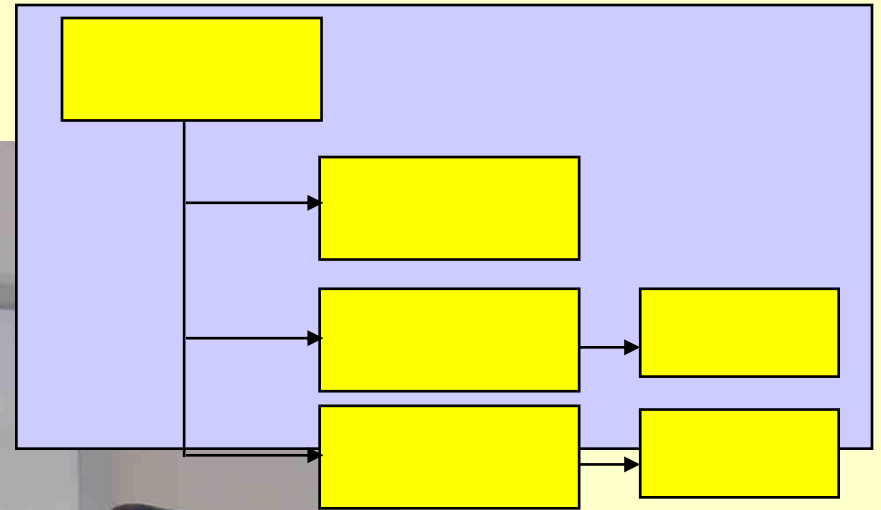
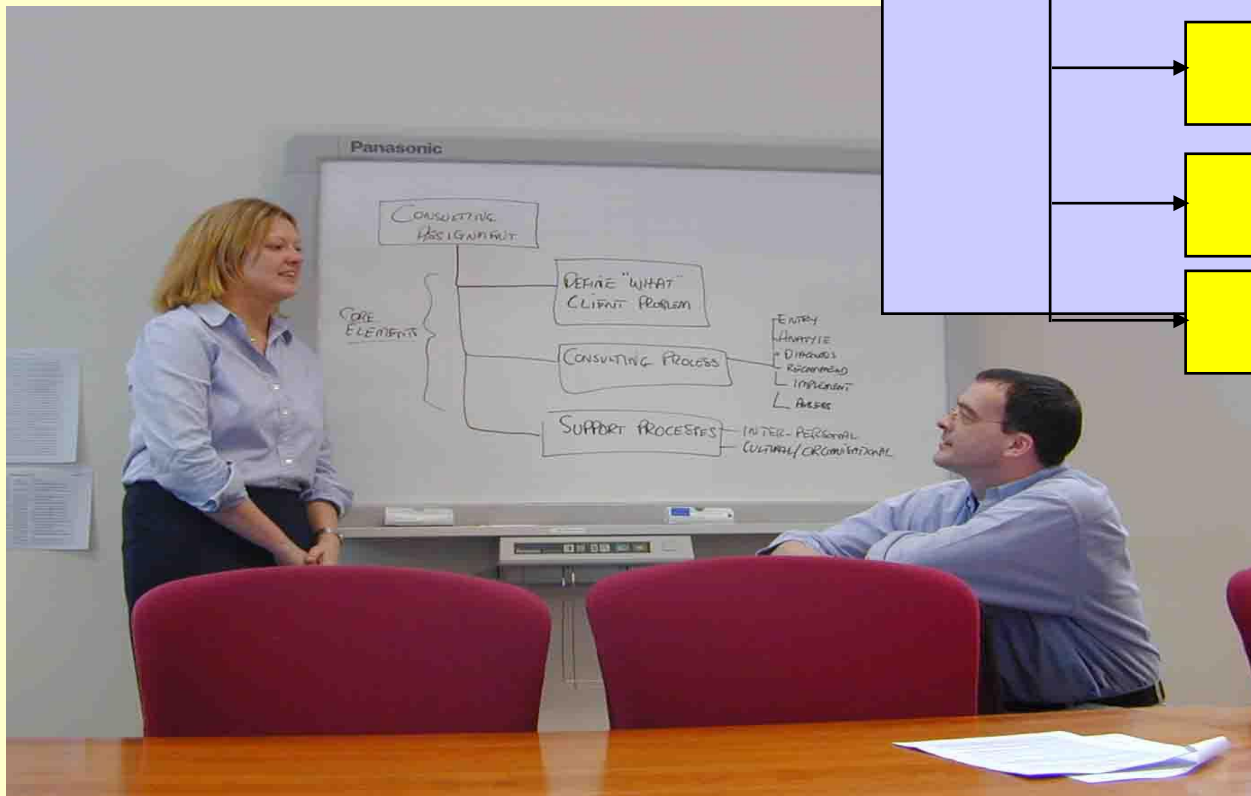
Μικρή ποικιλία, μεγάλος όγκος
Μεγάλη χρησιμοποίηση
(70% - 90%)
Εξοπλισμός ειδικού σκοπού

Διαδικασίες στον τομέα των υπηρεσιών

Τύποι διαδικασιών στις υπηρεσίες

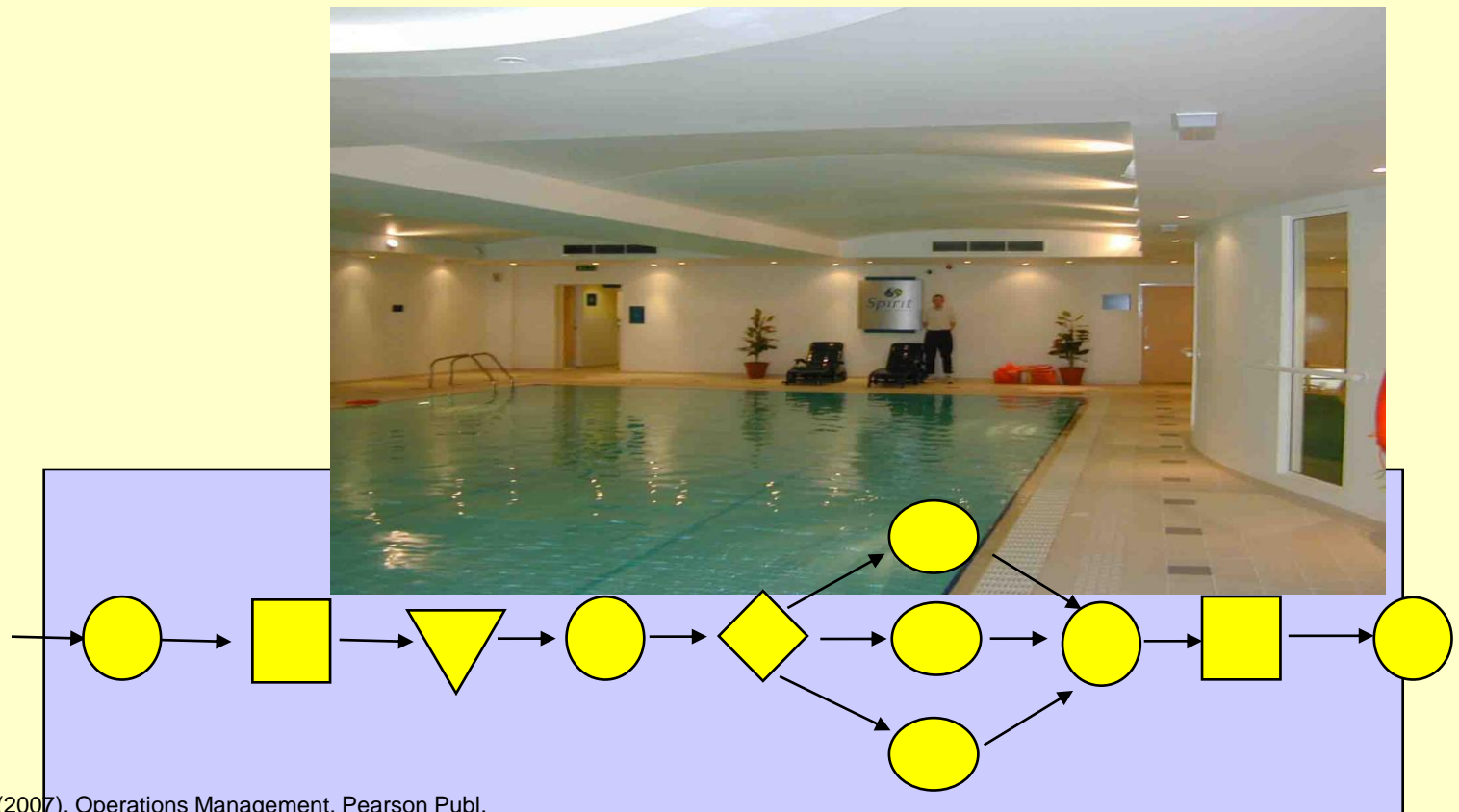

Επαγγελματική υπηρεσία: Σύμβουλοι επιχειρήσεων

Καταστήματα εξυπηρέτησης – Νοσοκομεία.

Προσφέρουν ποικιλία υπηρεσιών με βάση ένα βασικό σύνολο διευκολύνσεων και ακολουθώντας τυπικές διαδικασίες

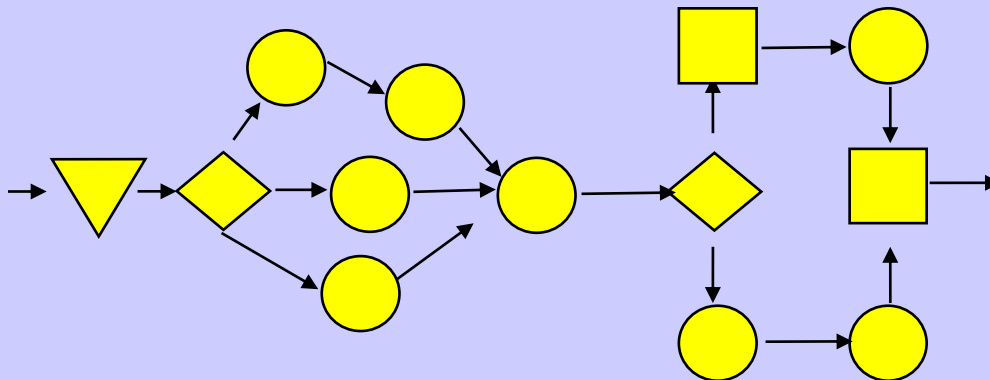

Μαζικές υπηρεσίες – Τηλεφωνικά κέντρα

Υποστηρίζουν ένα τεράστιο όγκο πελατών τυποποιώντας τις διαδικασίες υποστήριξης και παροχής υπηρεσιών.

Ανάλυση νεκρού σημείου για διαδικασίες παραγωγής

Ανάλυση νεκρού σημείου

- Αποτελεσματική τεχνική για την επιλογή μεταξύ εναλλακτικών διαδικασιών παραγωγής ή για τον καθορισμό της δυναμικότητας που πρέπει να έχει ένα σύστημα ώστε να επιτυγχάνει κέρδη.
- Στόχος τεχνικής: **Εύρεση του σημείου (σε € ή σε μονάδες προϊόντος) στο οποίο το συνολικό κόστος της επένδυσης ισούται με το σύνολο των εσόδων.**
- Οι επιχειρήσεις πρέπει να λειτουργούν πάνω από το σημείο αυτό ώστε να έχουν κέρδη.
- Υποθέσεις:
  - Έσοδα & κόστη σχετίζονται γραμμικά με τον όγκο (ύψος) της παραγωγής.
  - Όλες οι πληροφορίες είναι γνωστές με βεβαιότητα

Δεδομένα που απαιτούνται για εφαρμογή ανάλυσης νεκρού σημείου

- **Σταθερά κόστη:** Κόστη τα οποία συνεχίζουν να υφίστανται ακόμη κι αν δεν παράγονται άλλες ποσότητες προϊόντος: Π.χ. ενοίκια, φόροι, χρέη, πάγια τηλεφώνων, ηλεκτρικού ρεύματος, νερού κ.ά.
- **Μεταβλητά κόστη:** Κόστη που μεταβάλλονται με τον όγκο παραγωγής: Π.χ., κόστος εργασίας, κόστος υλικών, κόστος μέρους του εξοπλισμού.
- **Συνάρτηση εσόδων:** Συνάρτηση η οποία αυξάνεται με την τιμή πώλησης κάθε μονάδας προϊόντος.

Μαθηματική σχέση νεκρού σημείου

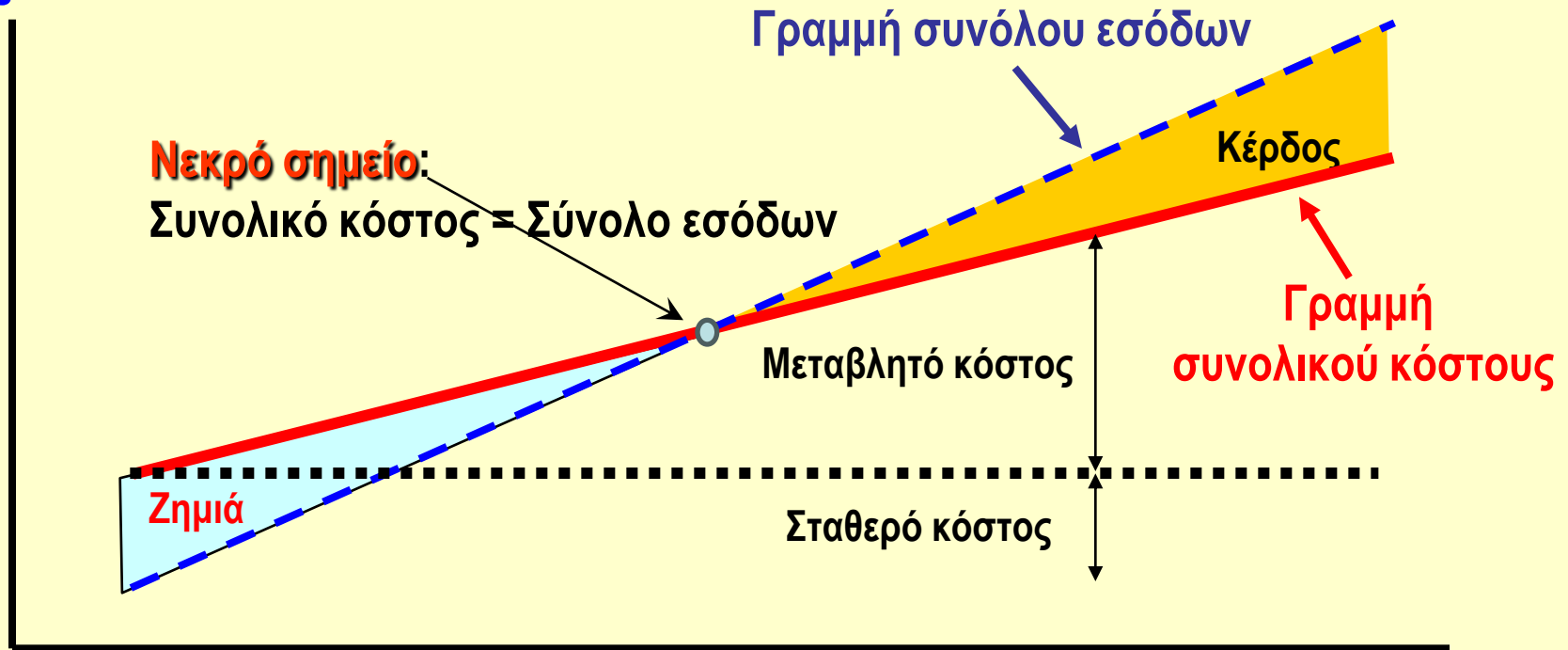
- Q είναι η ποσότητα (ο όγκος) των μονάδων (προϊόντος),
- c είναι το κόστος ανά μονάδα προϊόντος,
- F είναι τα σταθερά κόστη,
- p είναι το έσοδο ανά μονάδα προϊόντος
- cQ είναι το συνολικό μεταβλητό κόστος.
- Συνολικό κόστος = $F + cQ$
- Σύνολο εσόδων = pQ
- Το **νεκρό σημείο** είναι εκεί όπου,

$$F + cQ = pQ$$

Συνολικό Κόστος =
Σύνολο Εσόδων

Διάγραμμα νεκρού σημείου

Κόστος σε €

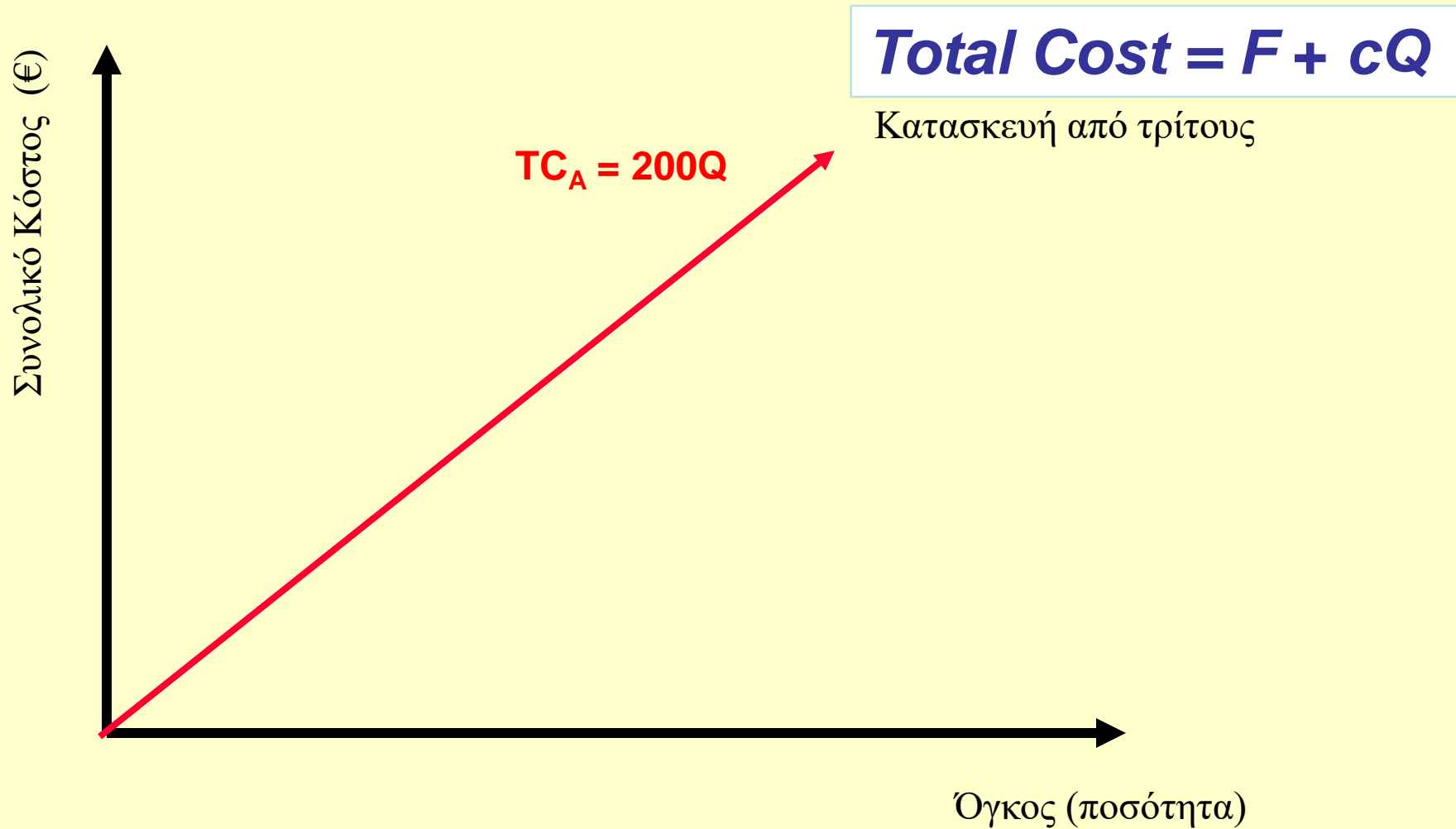

Όγκος (μονάδες προϊόντος ανά περίοδο)

Παράδειγμα

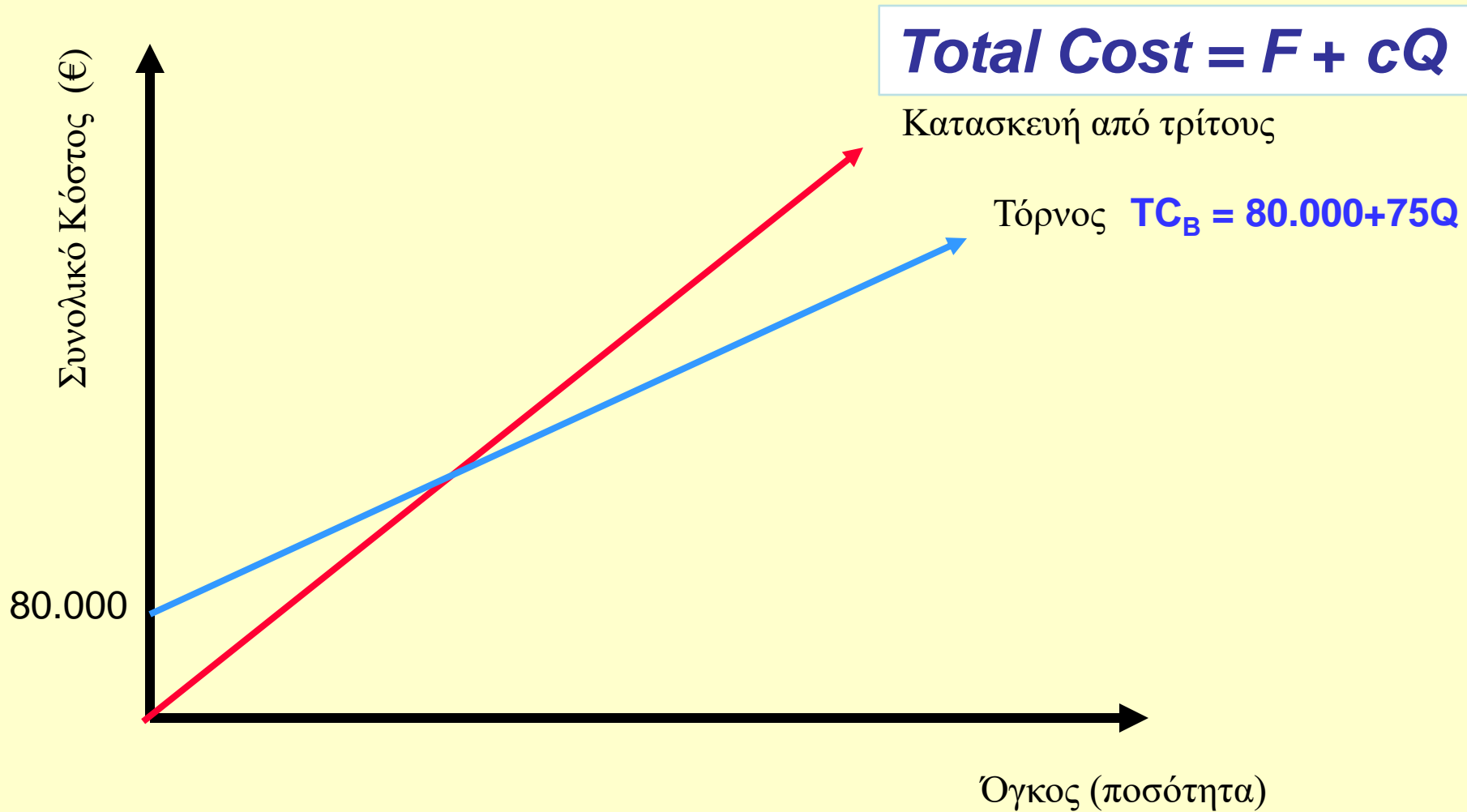
- Για την παραγωγή ενός νέου προϊόντος εντοπίσαμε τρεις εναλλακτικές διαδικασίες παραγωγής: **A**, **B**, **Γ**.
- Δοθέντος του κόστους για την κάθε μια διαδικασία, **τί πρέπει να κάνουμε για να έχουμε κέρδος;**
- **Διαδικασία A:** Προμήθεια των προϊόντων από τρίτους
  - Κόστος αγοράς 200€ ανά μονάδα προϊόντος
- **Διαδικασία B:** Κατασκευή του προϊόντος από μας σε τόρνο
  - Κόστος αγοράς τόρνου: 80.000 €
  - Κόστος κατασκευής 75€ ανά μονάδα προϊόντος
- **Διαδικασία Γ:** Κατασκευή του από μας με βοήθεια ρομπότ
  - Κόστος αγοράς ρομπότ: 200.000 €
  - Κόστος κατασκευής 15€ ανά μονάδα προϊόντος

Ανάλυση νεκρού σημείου

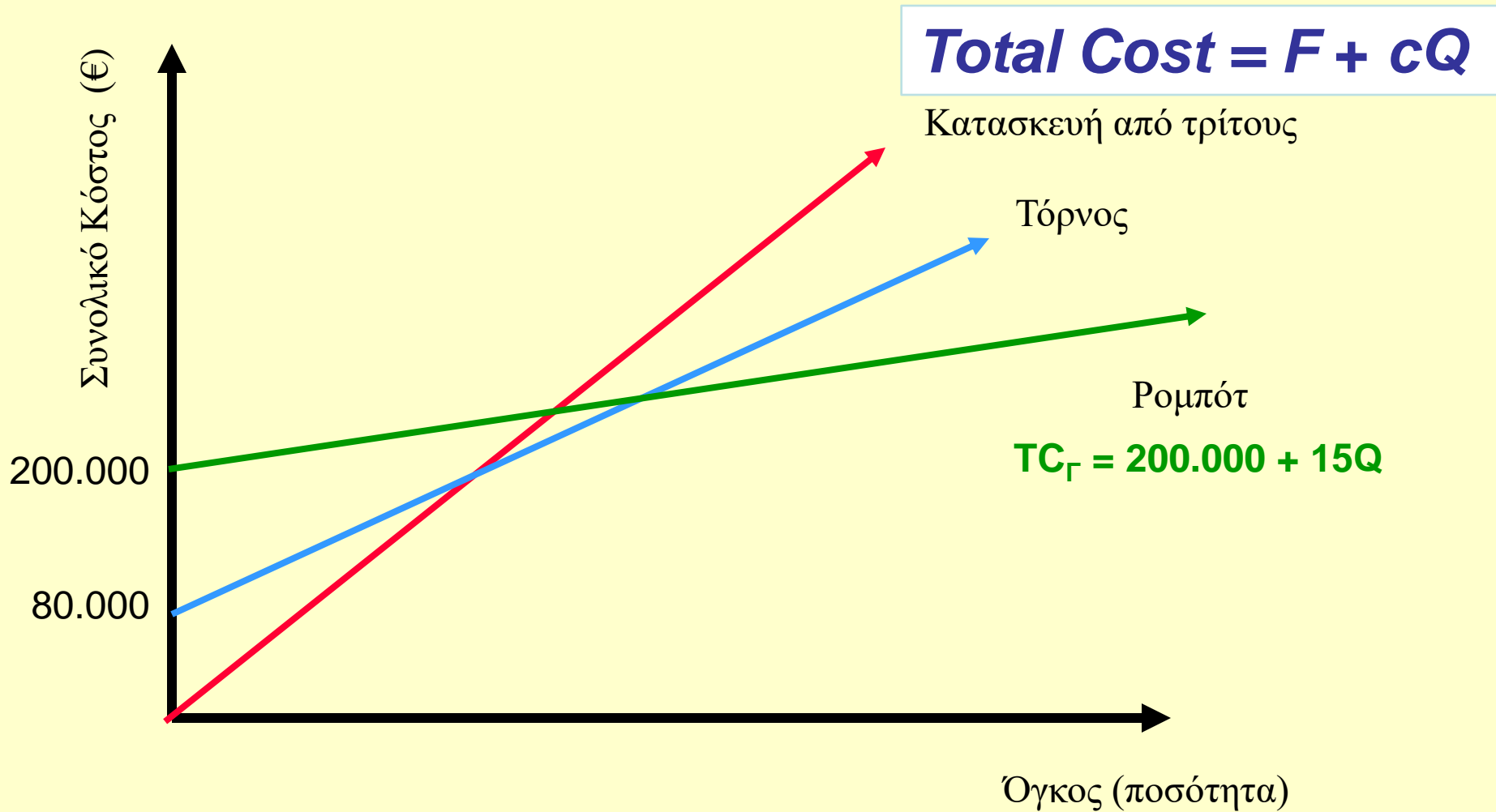

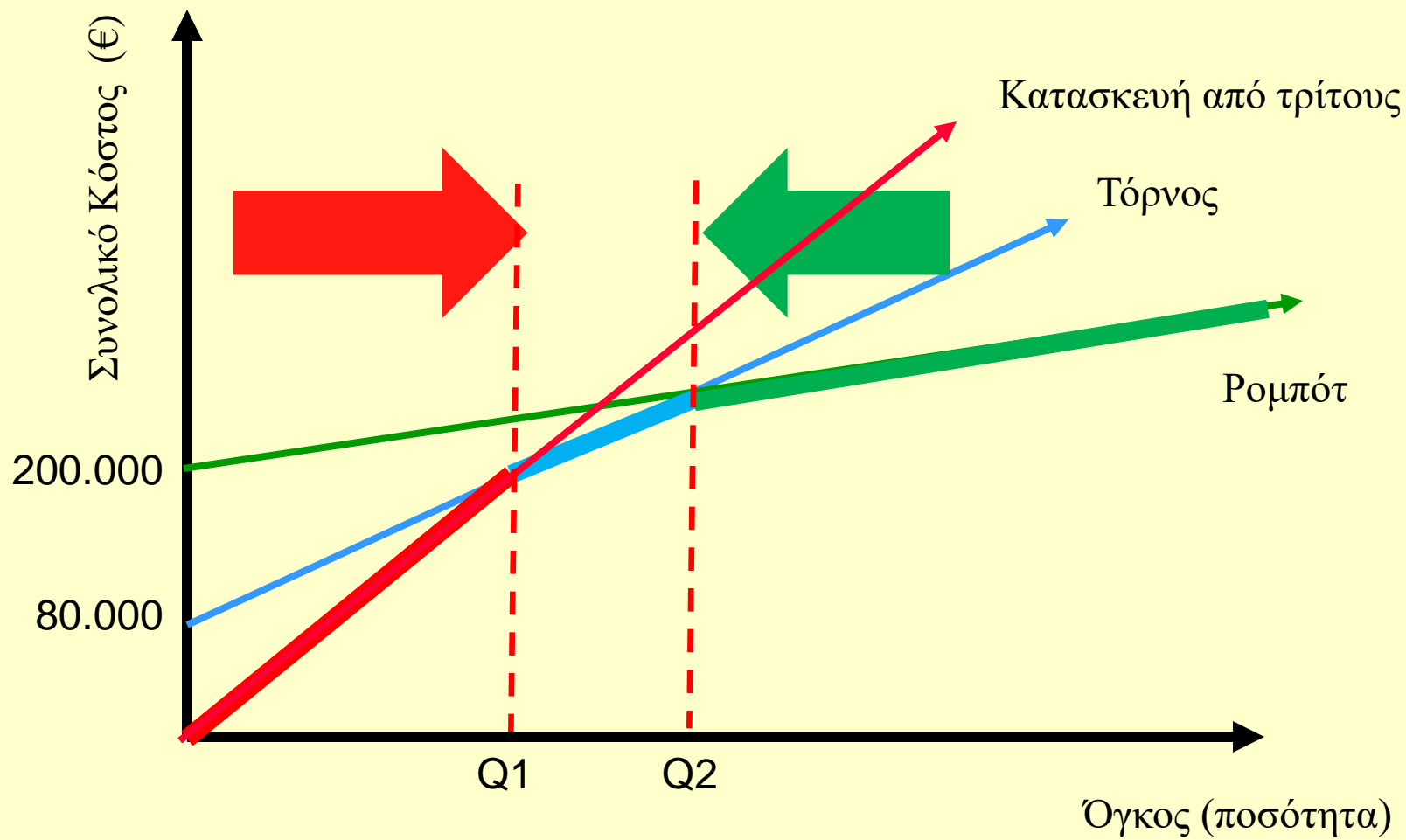
Ανάλυση νεκρού σημείου

Ανάλυση νεκρού σημείου

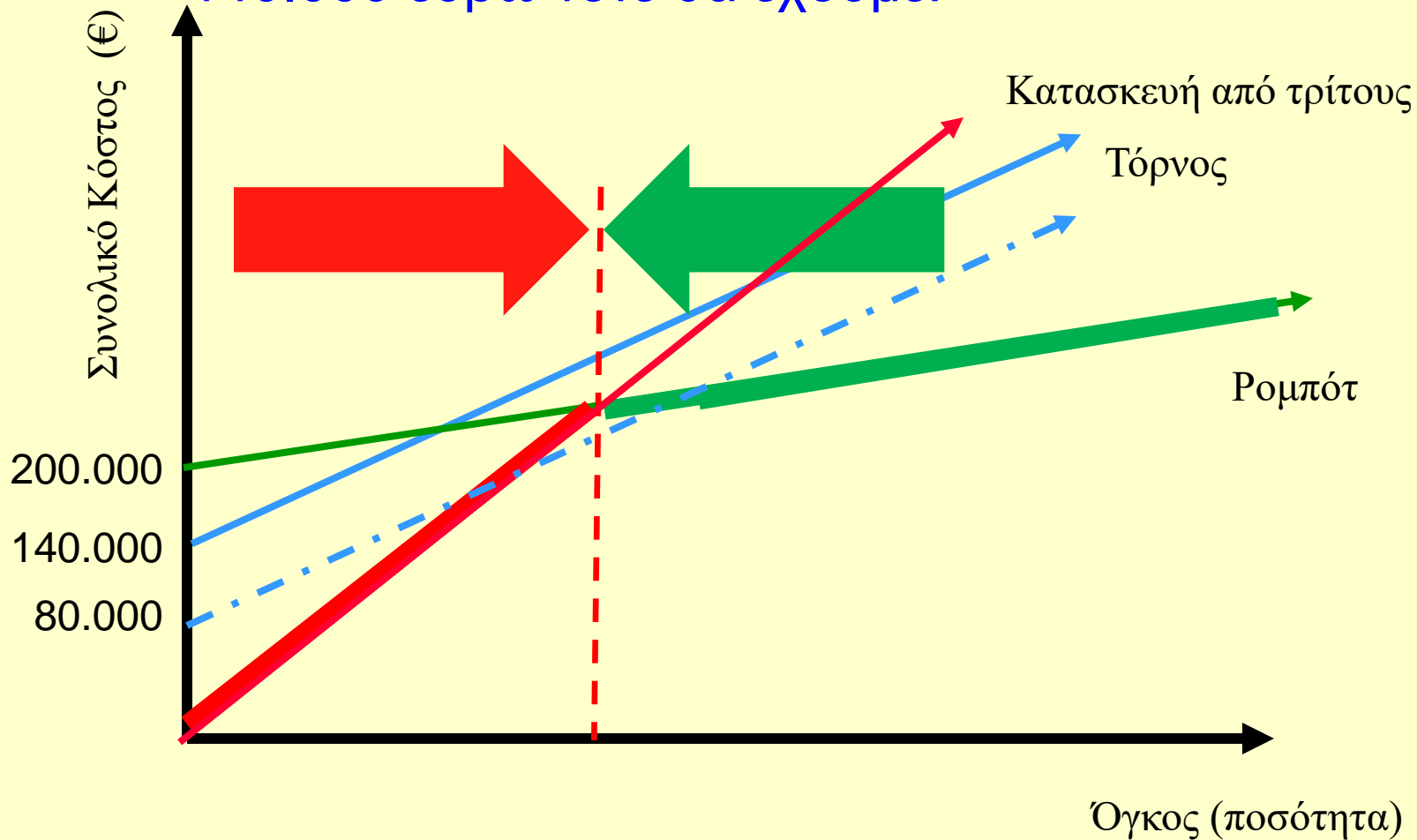

Ανάλυση νεκρού σημείου

Ανάλυση νεκρού σημείου

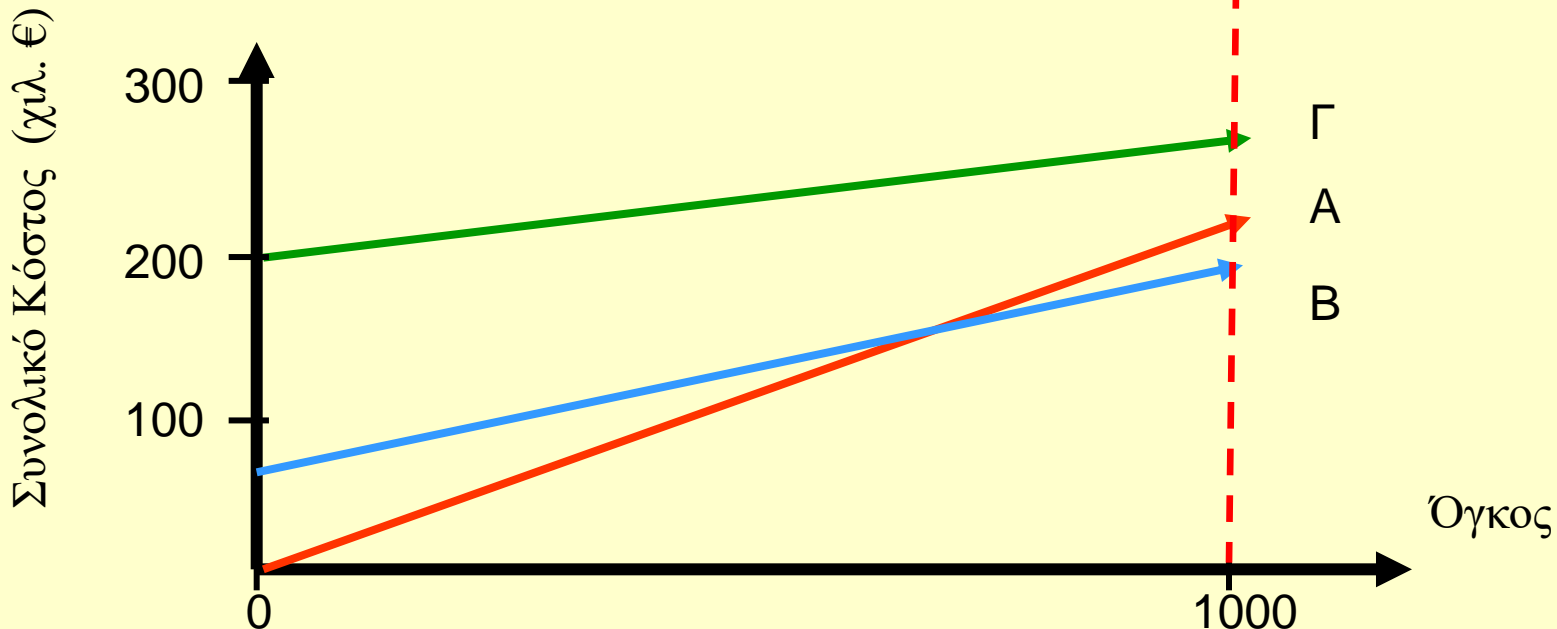
Αν το κόστος αγοράς του τόνου αυξηθεί σε 140.000 ευρώ τότε θα έχουμε:

Ανάλυση νεκρού σημείου

Ποιο είναι το κόστος για **1000** μονάδες προϊόντος;

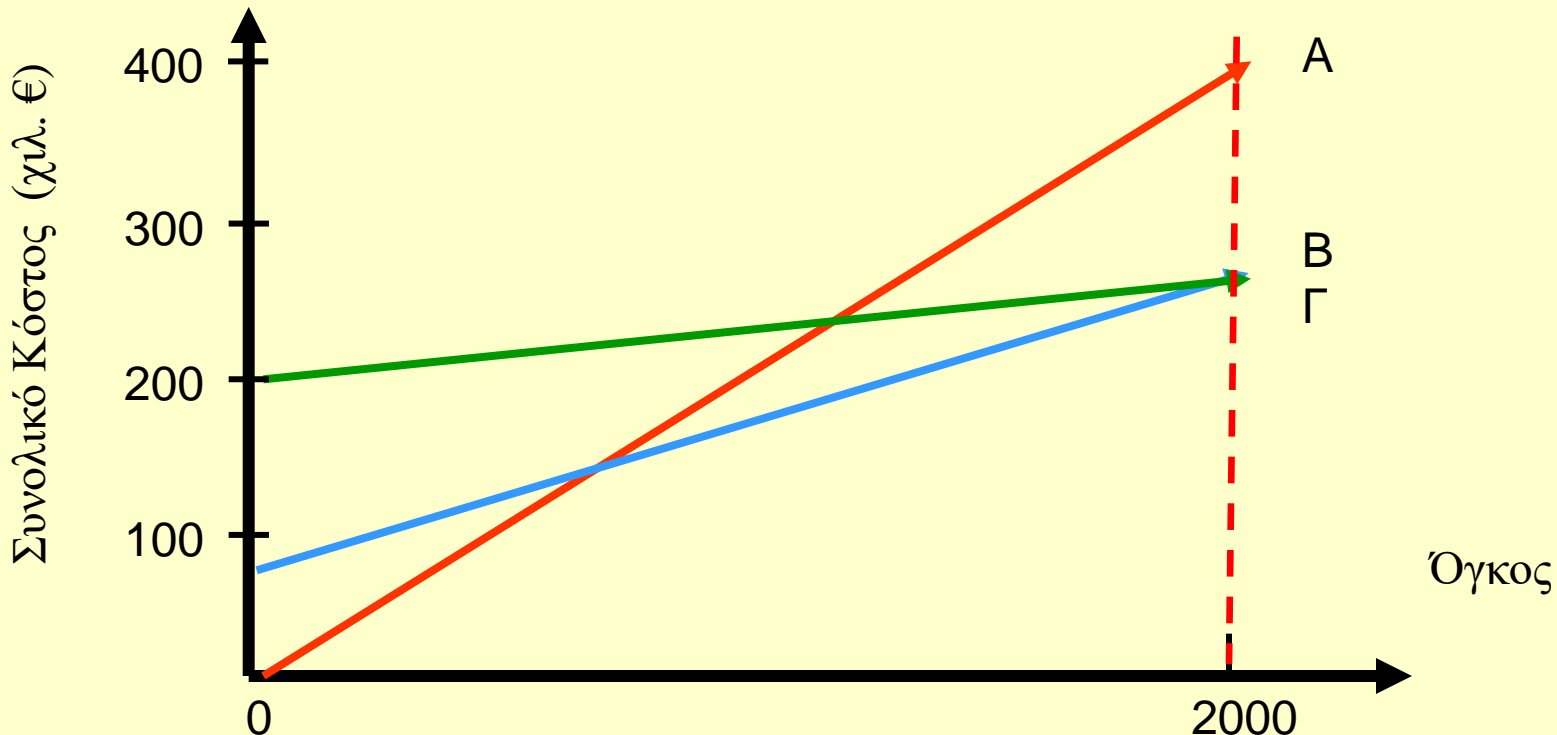
- Διαδικασία Α: $200 \times 1000 = 200.000 \text{ €}$
- Διαδικασία Β: $80.000 + 75 \times 1000 = 155.000 \text{ €}$
- Διαδικασία Γ: $200.000 + 15 \times 1000 = 215.000 \text{ €}$

Ανάλυση νεκρού σημείου

Ποιο είναι το κόστος για **2000** μονάδες προϊόντος;

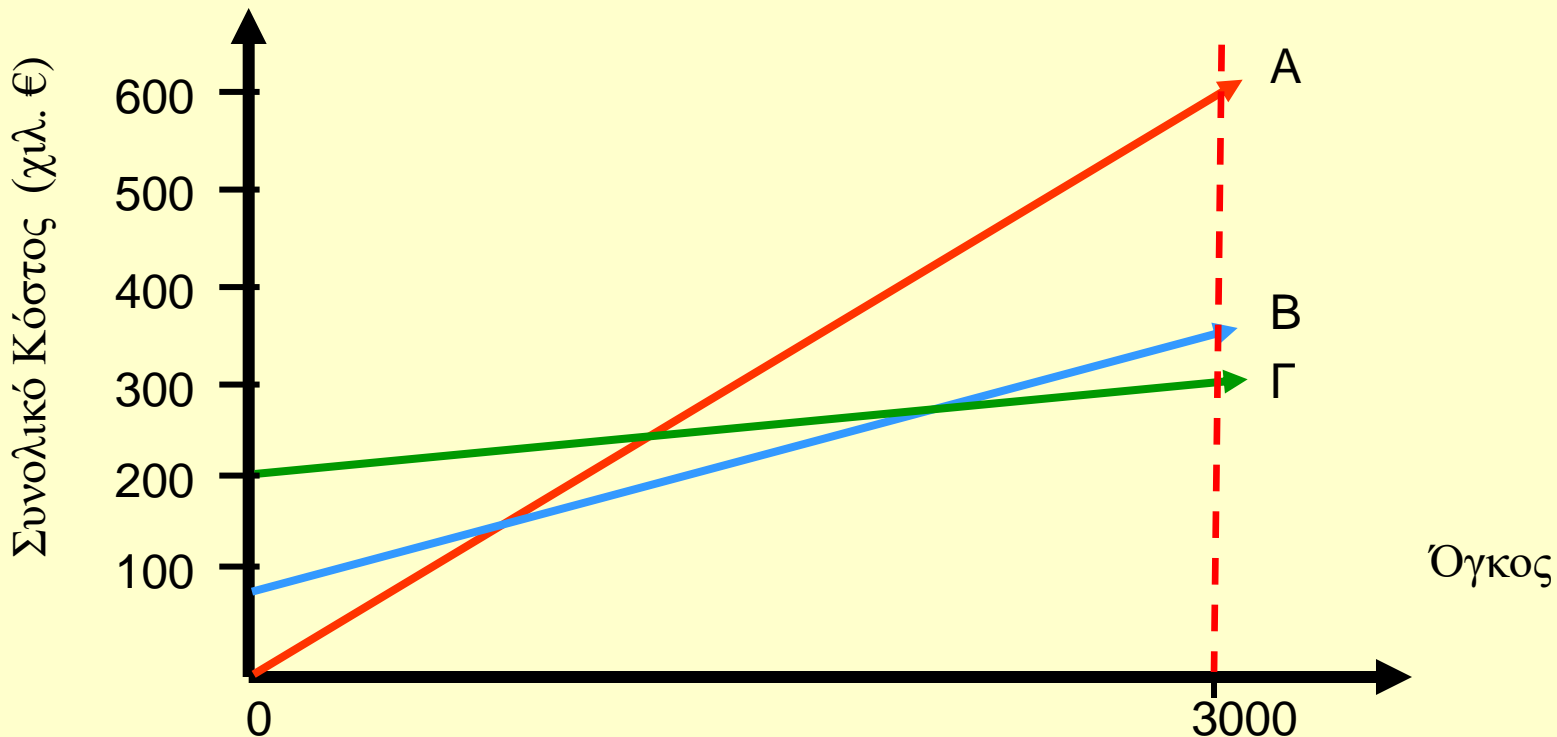
- Διαδικασία Α: $200 \times \mathbf{2000} = 400.000 \text{ €}$
- Διαδικασία Β: $80.000 + 75 \times \mathbf{2000} = 230.000 \text{ €}$
- Διαδικασία Γ: $200.000 + 15 \times \mathbf{2000} = 230.000 \text{ €}$

Ανάλυση νεκρού σημείου

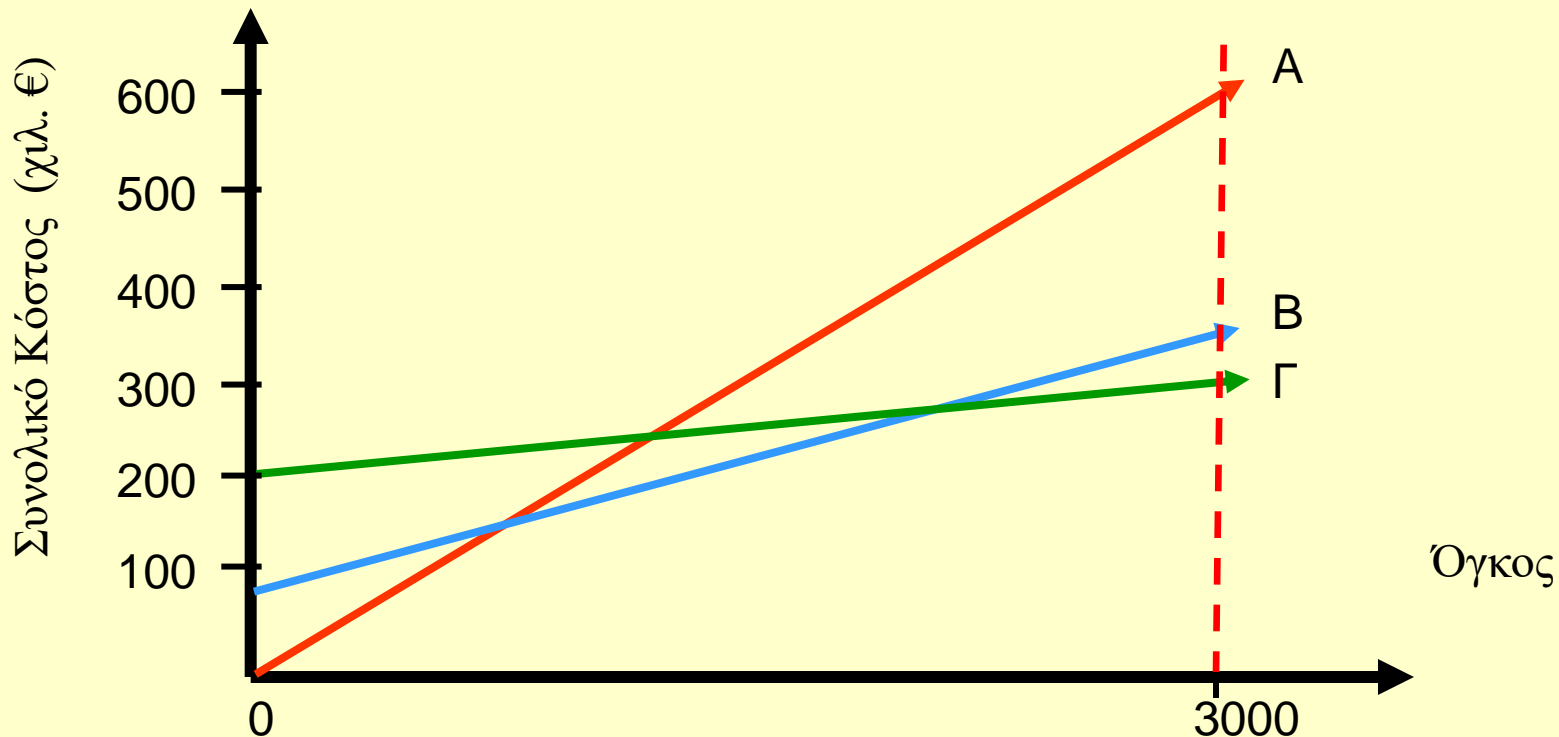
Ποιο είναι το κόστος για **3000** μονάδες προϊόντος;

- Διαδικασία Α: $200 \times 3000 = 600.000 \text{ €}$
- Διαδικασία Β: $80.000 + 75 \times 3000 = 305.000 \text{ €}$
- Διαδικασία Γ: $200.000 + 15 \times 3000 = 245.000 \text{ €}$

Ανάλυση νεκρού σημείου

- Πότε η επιλογή της διαδικασίας A γίνεται φθηνότερη από την επιλογή της B;

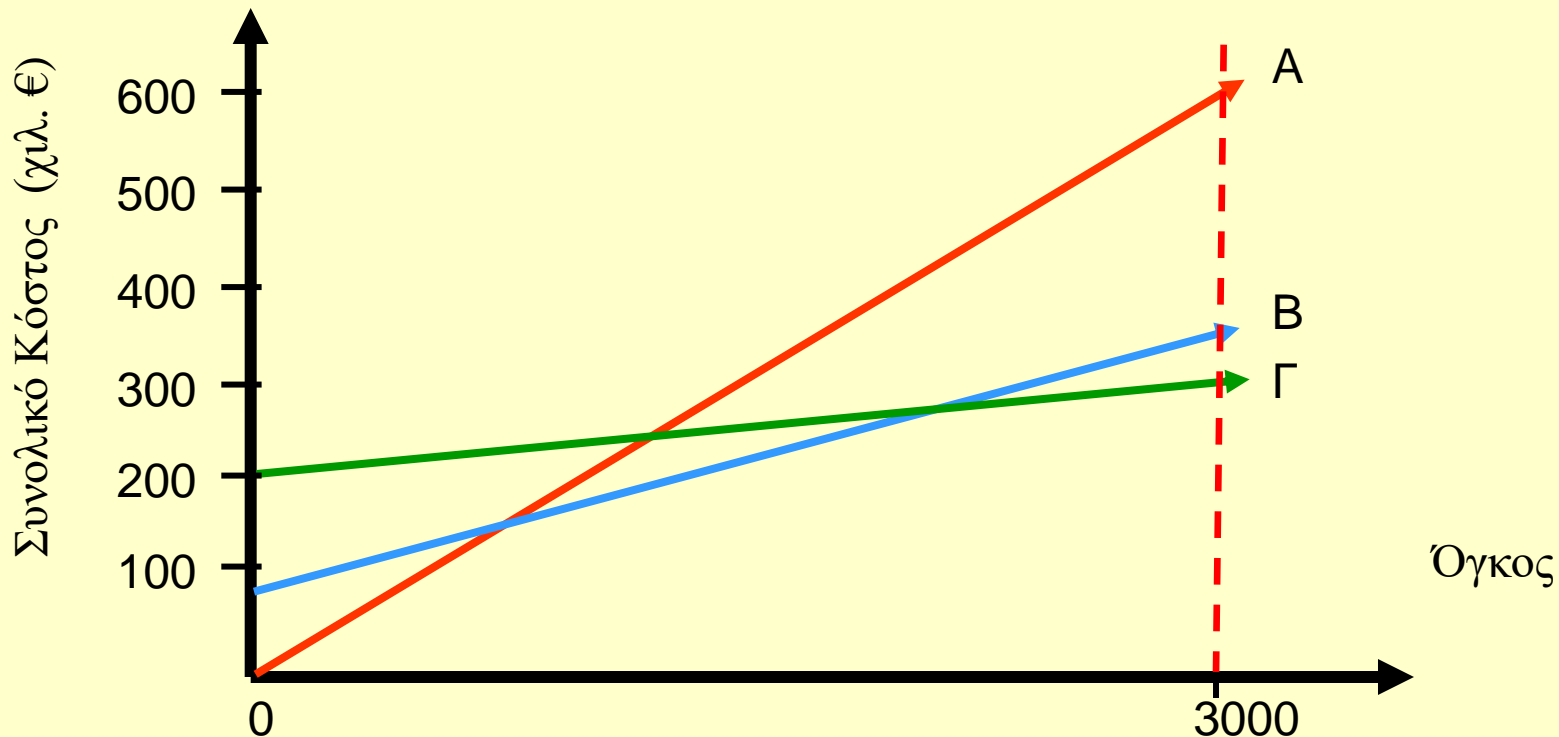

Ανάλυση νεκρού σημείου

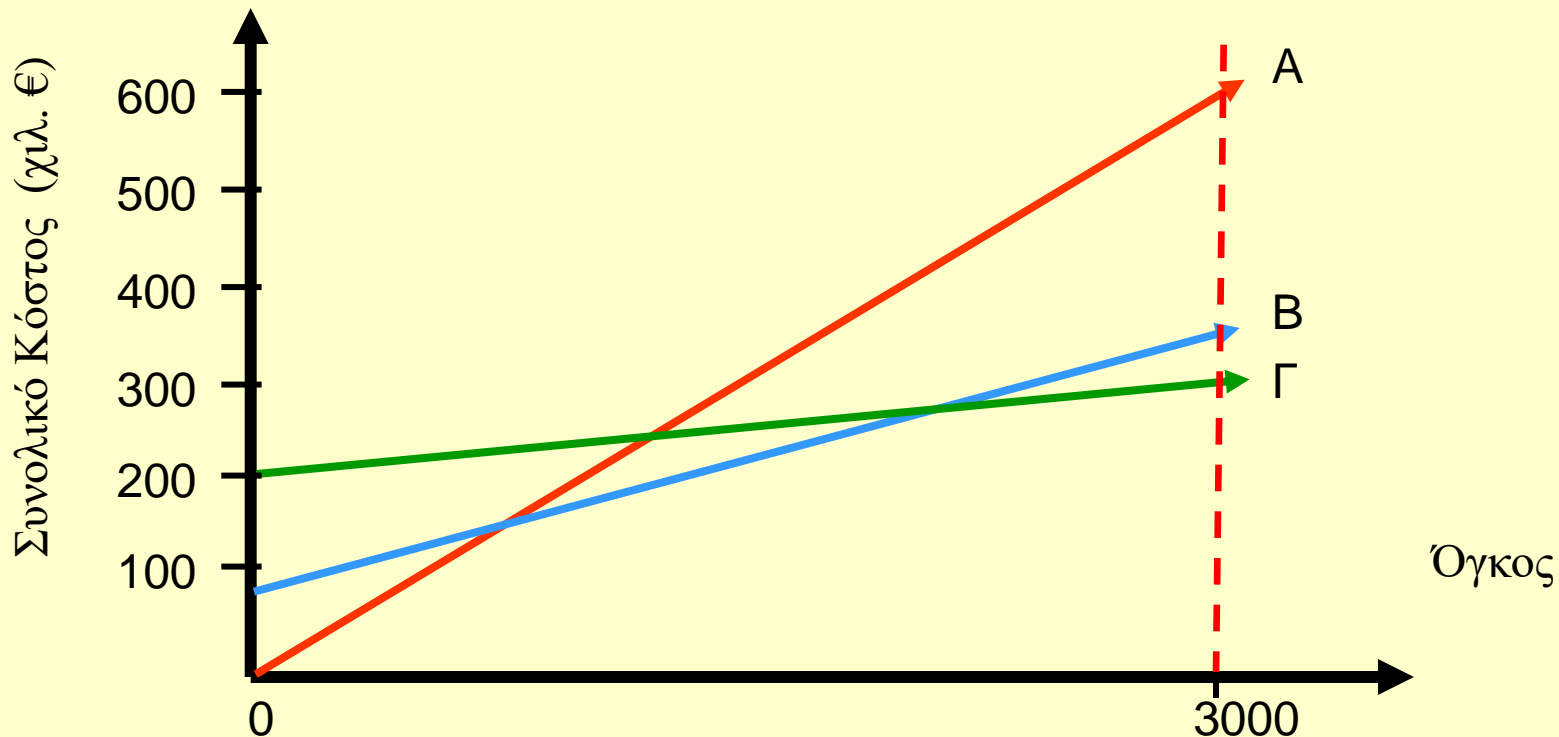
- Πότε η επιλογή της διαδικασίας A γίνεται φθηνότερη από την επιλογή της B;

Απάντηση: Εξισώνουμε τα συνολικά κόστη των δύο διαδικασιών και λύνουμε ως προς τον άγνωστο Q.

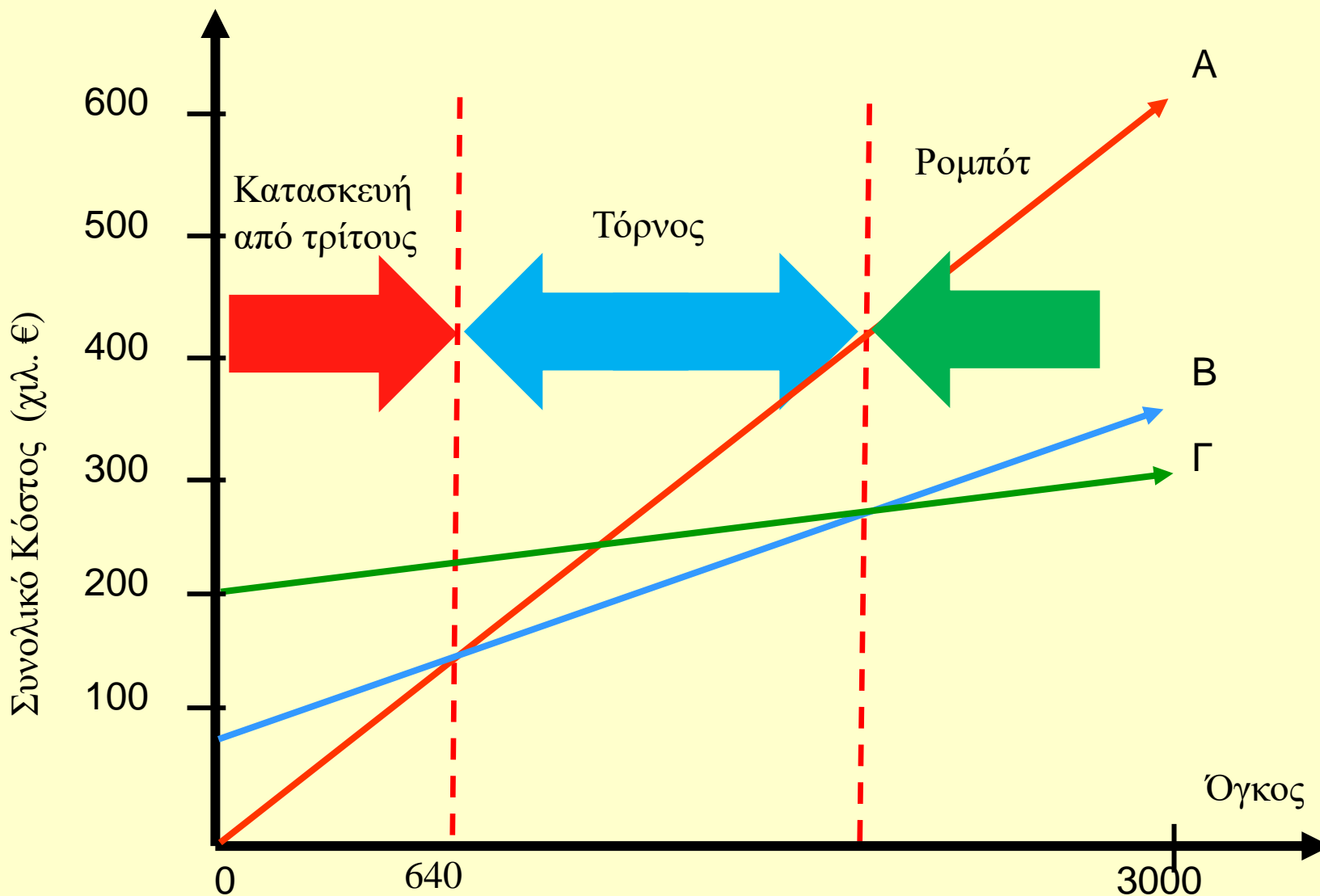

Ανάλυση νεκρού σημείου

- Πότε η επιλογή της διαδικασίας A γίνεται φθηνότερη από την επιλογή της B;
- $80000 + 75Q = 200Q \rightarrow 80000 = 125Q \rightarrow Q = 640$
- Άρα, για $Q \leq 640$ μονάδες, A καλύτερη επιλογή.

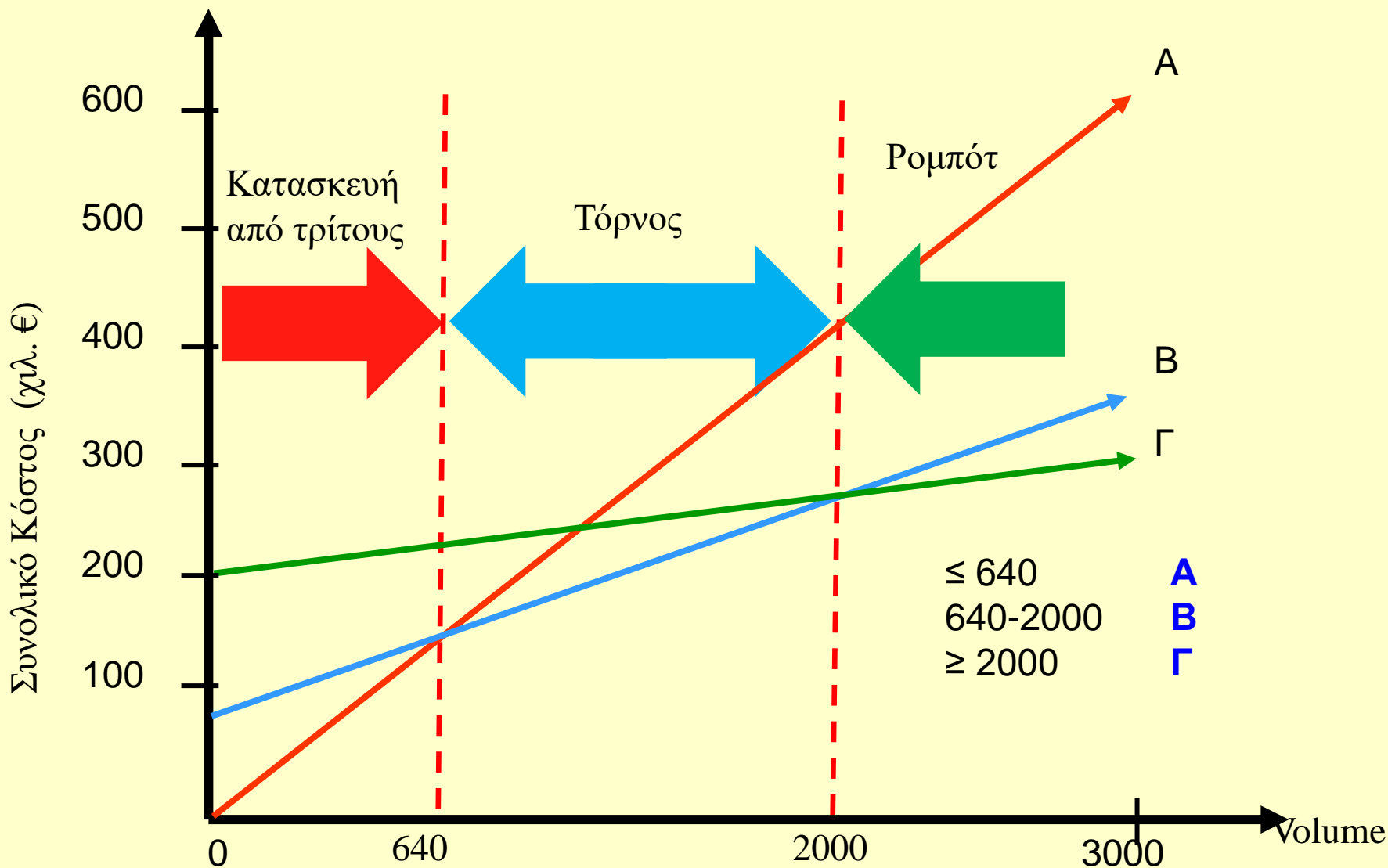
Ανάλυση νεκρού σημείου

Ανάλυση νεκρού σημείου

- Πότε η επιλογή της διαδικασίας Γ (ρομπότ) γίνεται φθηνότερη της Β (τόρνος);
- $80000 + 75Q = 200000 + 15Q$
- $60Q = 120000$
- $Q = 2000$
- Όταν η παραγωγή είναι πέραν των **2000** μονάδων προϊόντος η Γ είναι η καλύτερη επιλογή.

Ανάλυση νεκρού σημείου

Ανάλυση νεκρού σημείου

- Θεωρώντας τα πιο κάτω δεδομένα πόσες μονάδες προϊόντος πρέπει να πουλήσουμε ώστε να έχουμε κέρδος;
- Σταθερό κόστος = 10.000 €
- Κόστος μισθοδοσίας = 1,50€ / μονάδα
- Κόστος υλικών = 0,75 € / μονάδα
- Τιμή πώλησης = 4,00 € / μονάδα

Ανάλυση νεκρού σημείου

$$F + cQ = pQ \quad \rightarrow$$

$$Q = \frac{F}{p - c} = \frac{10.000}{4 - 2,25} = 5.714,3$$

- Σταθερό κόστος = 10.000 €
- Κόστος μισθοδοσίας = 1,50€ / μονάδα
- Κόστος υλικών = 0,75 € / μονάδα
- Τιμή πώλησης = 4,00 € / μονάδα

Άρα για να έχουμε κέρδος θα πρέπει να πουλήσουμε πάνω από **5.714** μονάδες προϊόντος.

Μειονεκτήματα τεχνικής νεκρού σημείου

- Τα κόστη και τα έσοδα δεν είναι πάντα γραμμικά.
- Δεν μεταβάλλονται όλα τα μεταβλητά κόστη απ' ευθείας με τον όγκο παραγωγής.
- Κάποια κόστη δεν είναι καθαρά σταθερά ή καθαρά μεταβλητά αλλά μερικώς σταθερά και μερικώς μεταβλητά.
- Δεν λαμβάνονται υπόψη ζητήματα αποθεματοποίησης. Θεωρείται ότι όλες οι παραγόμενες ποσότητες θα πωληθούν.